

rad ili posao. »Radnja« čini nepotrebnima riječi radionica, prodavaonica, dućan, poduzeće i t. d. Kao da se vraćamo u doba, kad su se točionice alkoholnih pića nazivale »vinarsko-rakijske radnje«, koje su, uzgred rečeno, između svih »radnja« jedine opravdavale svoje jezično obilježje!

2. *Podrška*. Pored rusizma »podržati prijedlog« rusizam »podrška« osvaja sve više naše jezično »tržište«. Kad čitamo našu štampu, dobivamo dojam, da o »podršci« ovisi zapravo sve, svi uspjesi i nedaće naših ljudi, već prema tome, da li podršku dobivaju ili je gube. Naše riječi pomoć i potpora kao da su izgubile svoje humano značenje!

3. *Osipati se*. Nedavno je jedan zagrebački list donio ovu vijest: »Poujadov pokret počeo se osipati.« Zacijelo mnogi čitalac nije bio odmah načistu, o čemu se tu radi, jer glagol *osipati se*, kao i perf. oblik *osuti se*, u našem jezičnom krugu imaju svoje određeno značenje: biti čime osut. Otud su i nastale riječi *osip, ospa, ospice, osutak* i t. d. U ARj. navodi se, da jedino po Vukovu tumačenju *osipati se* znači *činiti, da se što raspada*.

4. *Nositi se*. U zagrebačkim novinama sve češće susrećemo glagol *nositi se* u smislu *boriti se*, na pr. »Arbenz se još uvijek nosi s pobunjenicima«, »Naša privreda se još uvijek nosi s velikim poteškoćama«. U ARj. ističe se, da se za glagol *nositi se* u značenju *boriti se, rvati se*, iz XVIII. vijeka nije našlo nijednoga primjera. No u rječniku Vukovu i u narodnim pjesmama to je značenje potvrđeno, na pr. *Nosiše se* (t. j. dva junaka) *ljetni dan do podne*. Ipak u našem današnjem književnom jeziku upotreba glagola *nositi se* u značenju *boriti se* ima značaj figurativnog izraza, što znači, da ga valja upotrebljavati samo s naročitim obojenjem. Drugim riječima, glagol *nositi se* ne može uvijek i svagdje zamijeniti glagol *boriti se*. Nespretnost takve upotrebe jasno se vidi u citiranom primjeru: »Naša privreda se još uvijek nosi s velikim poteškoćama.« Ta je rečenica mnogim našim čitaocima čak nejasna. Stoga bih dakle savjetovao ograničenu

upotrebu glagola *nositi se* u značenju *boriti se*.

5. *Bazična industrija*. Ne samo u štampi, nego i u govorima naših političkih ljudi, često se spominje »bazična industrija«. Premda se u prvi mah čini, da je sve u redu, ipak je tu pridjev bazičan pogrešno upotrebljen, jer riječ baza (grčki *basis*), iz koje je izveden, ima dvojak značenje. Osim značenja, koje odgovara našoj niječi osnova, temelj, *baza* kao kemijski pojam znači nešto posve drugo. Od kemijske baze izveden je pridjev bazičan, t. j. lužnat ili alkaličan, pa zato pridjev, koji se izvodi od riječi *baza* u značenju osnova, ne može glasiti *bazičan*, nego — *bazan*. Budući da se kod upotrebe izraza »bazična industrija« ne misli na neku industriju lužina, nego na osnovnu ili temeljnu industriju, treba, kad se već izbjegava naša riječ, kazati *bazna industrija*. Danijel Dunkić

PETI SASTANAK PRAVOPISNE KOMISIJE

Peti sastanak Pravopisne komisije održao se u Sarajevu od 19. do 24. ožujka o. g. Prisutni su bili svi članovi Komisije, kojoj je stavljeno u zadatak da izradi zajednički pravopis za hrvatskosrpski jezik. Zasedalo se u prostorijama Filozofskog fakulteta, a na dnevnom redu bila su ova pitanja: 1. pretresanje stilizacijâ dosadašnjih zaključaka, 2. interpunkcija (nastavak), 3. kratice, 4. pravopisni znaci, 5. pisanje tuđih riječi, 6. pisanje futura I. i 7. izjednačavanje gramatičke terminologije.

Jednoglasnim zaključkom određeno je, da se prva točka odgodi za slijedeće zasjedanje, kada će se raspravljati o svima stilizacijama. O drugoj, trećoj, četvrtoj i šestoj točki raspravljen je sav materijal i doneseni su zaključci o svima pojedinostima, dok je o petoj točki doneseno načelno rješenje, koje još treba primijeniti u pojedinostima na slijedećem sastanku. Na raspravljanje o 7. točki nije se stiglo, ali je izabran referent, koji će na slijedećoj sjednici podnijeti konkretni prijedlog za rješenje toga značajnog pitanja.

Sesti sastanak Pravopisne komisije održat će se u Beogradu u prostorijama Srpske akademije nauka u drugoj polovini mjeseca svibnja 1956. Na dnevni red je stavljeno pitanje razrade načela o pisanju tuđih riječi, izjednačivanje gramatičke terminologije i pretresanje stilizacija dosadašnjih pravopisnih zaključaka. Zasjedanje će u Beogradu trajati šest dana, pa ako se obradi čitav dnevni red, prijeći će se zatim na izrađivanje pravopisnog rječnika, koji je zapravo već velikim dijelom izrađen u Pravopisnoj sekciji Hrvatskoga filološkoga društva, samo ga treba proširiti i primijeniti na nj načela i zaključke Pravopisne komisije. Sav bi se taj rad po predviđanju mogao obaviti u nekoliko mjeseci, a onda bi se nacrt pravopisa dao na diskusiju stručnim i književnim društvima i ustanovama i napokon priredio konačni tekst za štampu vjerojatno do kraja ove kalendarske godine.

Kao što se po iznesenom vidi, pretresen je već sav teoretski dio pravopisa i članovi Komisije složili su se o rješenju svih pravopisnih pitanja. Preostaje još samo tehnički dio posla. Ako bi se ukratko htjelo reći, kako je Komisija obavila svoj zadatak, moglo bi se to s nekoliko riječi okarakterizirati ovako: 1. gdje god je bilo moguće, tražilo se jedinstveno rješenje, 2. to jedinstveno rješenje usvojeno je ili po Boranićevu ili po Belićevu načinu ili — rjeđe — po novoj kakvoj formulaciji, 3. gdje god su postojali naučni razlozi za dvostruko rješenje, zadržano je dvostruko rješenje. Načelo jednostavnosti i slobode primijenjeno je u znatnoj mjeri, a s jednakom su se pažnjom ocjenjivale sve dosadašnje pravopisne navike. Ni jedna ni druga strana ne će u velikoj mjeri mijenjati dosadašnje pravopisne navike. A to je za uspješno provođenje zajedničkog pravopisa dosta važno. *Ljudevit Jonke*

PITANJA I ODGOVORI

JOS NEKOLIKO ODGOVORA

Neki se naši čitaoci tuže, da im sporo ili nikako ne odgovaramo na pitanja, koja su nam uputili. Uredništvo nastoji odgovoriti na svako jezično pitanje, pa stoga pitanja, koja stignu, dijeli i među one suradnike, koji dragovoljno preuzmu obvezu da će na njih odgovoriti. Kadšto takvi odgovori stignu kasno, a kadšto uopće i ne stignu. Molimo čitaoce, da uzmu u obzir zaposlenost naših suradnika i da se strpe, jer će na svako upućeno pitanje zaista dobiti odgovor. No kako se ovim brojem završava četvrto godište »Jezika«, na neka pitanja odgovorit ću već u ovom broju. Na ostala potražite odgovore u petom godištu!

1. »Je li *narodno* isto što i *pučko*?« pita nas jedan pretplatnik. Umjesto odgovora mi bismo ga uputili na članak »Narod i puk«, što ga je u 5. broju prvoga godišta »Jezika« objavio član našega uredništva Josip Hamm. U tom članku pisac pokazuje, da pridjev *pučki* ima i neka posebna, svoja značenja, dru-

gačija nego *narodni*, pa se te dvije riječi ne mogu uvijek zamjenjivati. »On je značio ne samo ono, što *pripada* puku, nego i ono, što je *namijenjeno* njegovim najširim slojevima, kao i ono, što su ti slojevi davali i što daju *sami* od sebe, samoniklo, bez škole i bez utjecaja, koji su dolazili odozgo ili izvana — i u tim značenjima taj se pridjev može korisno upotrebiti i danas.« Tako dakle *narodno* slikarstvo, *narodna* kompozicija, *narodno* rezbarstvo nije isto što i *pučko* slikarstvo, *pučka* kompozicija i *pučko* rezbarstvo. »Jednako bi i *pučko* sveučilište trebalo zvati *pučkim*, a ne *narodnim*, jer se u njemu predavanja drže popularno, *pučki*, za sve naše radne ljude, za sve slojeve onih, koji žele što da nauče.« Što se ono ipak prozvalo *narodnim*, to je prema onim našim govorima, u kojima se *pučki* i *narodni* zamjenjuju nazivima *narodni* i *nacionalni*, pa pridjev *narodni* u njima ima isto značenje kao i *pučki*. Imenica *puk*, *pučanin* i pridjev *pučki* najintenzivnije žive u zapadnim našim govorima, a prema istoku se sve više gube.